

Proiect

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului
Republicii Moldova
nr. din 2005

**PLANUL DE ACȚIUNI PRIVIND ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII
NAȚIONALE ÎN DOMENIUL MANAGEMENTULUI GLOBAL DE
MEDIU ÎN CONFORMITATE CU OBLIGAȚIILE FAȚĂ DE
CONVENȚIILE DE LA RIO DE JANEIRO (2005-2010).**

CUPRINS

INTRODUCERE

.....	3
II. CADRUL INTERNAȚIONAL PRIVIND FORTIFICAREA CAPACITĂȚII ÎN IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR DE LA RIO.....	4
III. PRIORITĂȚI ȘI OPORTUNITĂȚI SINERGETICE DE FORTIFICARE A CAPACITĂȚII NAȚIONALE ÎN IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR DE LA RIO DE JANEIRO.....	4
3.1 Politici și strategii naționale	4
3.2 Cadrul legislativ	6
3.3 Cadrul normativ	7
3.4 Cadrul instituțional	8
3.5 Instrumente economice	8
3.6 Instrumente de finanțare	10
3.7 Îmbunătățirea mediului investițional	10
3.8 Cercetări și inovații	11
3.9 Sisteme informaționale	11
3.10 Participarea publicului la luarea de decizii și asigurarea accesului la informație de mediu.	12
3.11 Instruirea și educarea ecologică a populației	12
3.12 Cooperarea internațională	13
ANEXĂ: ACTIVITĂȚI PRIVIND FORTIFICAREA CAPACITĂȚII ÎN IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR DE LA RIO DE JANEIRO PENTRU PERIOADA 2005-2010).....	15

INTRODUCERE

"Conferința asupra Mediului și Dezvoltării" din 3-14 iunie 1992 de la Rio de Janeiro, desfășurată sub egida Organizației Națiunilor Unite, a întrunit reprezentanții a circa 180 de țări. În urma dezbaterilor axate pe găsirea căilor de atingere a dezvoltării durabile, participanții au elaborat și semnat o declarație cunoscută sub numele de "Declarația de la Rio asupra mediului și dezvoltării". Aceasta, stabilește 27 de principii care constituie cadrul general al cooperării internaționale pentru atingerea dezvoltării durabile. Unul din cele mai importante documente rezultat în urma summit-ului a fost Agenda 21, Programul de Acțiune al Națiunilor Unite pentru secolul XXI. La forumul ecologic de la Rio de Janeiro au fost înaintate spre semnare cinci acorduri multilaterale, două dintre care au fost Convenția cu privire la Diversitatea Biologică (CDB) și Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CCONUSC). După acest Summit au mai fost adoptate patru acorduri multilaterale de mediu, care la fel pot fi privite ca rezultat al Conferinței de la Rio de Janeiro. Unul din ele este Convenția privind combaterea deșertificării (CCD). Ulterior aceste trei Convenții simbolice au fost numite Convențiile de mediu de la Rio de Janeiro. Începând cu anul 1992 Republica Moldova a semnat și ratificat sau aderat la aceste Convenții de mediu și la actele normative adiționale care au fost elaborate în scopul atingerii obiectivelor lor.

Convenția privind Diversitatea Biologică a fost ratificată de către Republica Moldova la 16 mai 1995 (Hotărârea Parlamentului nr.457-XIII). Această Convenție are ca obiectiv principal menținerea diversității biologice, utilizarea durabilă a componentelor ei și reglementarea procedurilor de obținere a profitului în rezultatul utilizării resurselor genetice. Ulterior în acest context a fost elaborat Protocolul de la Cartagena, ratificat de către Republica Moldova la 11 octombrie 2002 (Legea nr.1381-XV).

Convenția Cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei a fost ratificată la 16 martie 1995 (Hotărârea Parlamentului nr.404-XIII). Această Convenție este suplimentată de Protocolul de la Kyoto. Republica Moldova a aderat la acest Protocol la 13 februarie 2003 (Legea nr. 29-XV). Scopul acestei Convenții și a Protocolului de la Kyoto constă în stabilizarea în atmosferă a concentrației gazelor cu efect de seră la un așa nivel, care să nu permită un impact antropogen periculos asupra sistemului climatic.

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind combaterea deșertificării a fost ratificată de către Republica Moldova la 24 decembrie 1998 (Hotărârea Parlamentului nr.257-XIV) și are ca obiectiv major combaterea deșertificării și atenuarea impactului provocat de secete, mai ales în acele țări unde acest proces este foarte pronunțat.

Prin intermediul realizării principiilor dezvoltării durabile, care au ca scop satisfacerea necesităților umane curente fără a prejudicia ireversibil resursele naturale pentru generațiile viitoare se preconizează să se atingă o dezvoltare socio-economică, care să fie în armonie cu mediul ambiant. Una din căile de soluționare a acestei probleme este realizarea deplină a prevederilor Convențiilor de la Rio de către părțile semnatare. În pofida participării cu intenții bune în procesul de negocieri, multe țări semnatare duc lipsă de capacitate în implementarea acestor trei Convenții. La rândul său acest factor este una din principalele obstacole în calea realizării obiectivelor Convențiilor date. Pentru lichidarea acestor bariere Consiliul Fondului Global de Mediu în luna mai 2001 a aprobat hotărârea de a iniția procesul de „auto-evaluare națională a necesităților de capacitate” (AENNC). Scopul principal al acestui proces este de a identifica și prezenta necesitățile naționale prioritare privind fortificarea capacității în domeniul protecției mediului ambiant la nivel global în concordanță cu cerințele Convențiilor de la Rio de Janeiro (CDB, CCONUSC și CCD). Republica Moldova ca țară membră la aceste trei Convenții s-a încadrat activ în acest proces. Actualul Plan de Acțiuni va conduce la o alocare mai eficientă a resurselor în procesul de implementare a Convențiilor de la Rio. La fel el va contribui și la sporirea fondurilor pentru dezvoltarea capacității și pentru protecția mai eficientă a mediului ambiant, deoarece cu cât țara este mai bine pregătită pentru realizarea obiectivelor acestor trei

Convenții, cu atât comunitatea internațională, este dispusă pentru o colaborare mai fructuoasă în acest domeniu.

II. CADRUL INTERNAȚIONAL PRIVIND FORTIFICAREA CAPACITĂȚII ÎN IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR DE LA RIO.

Obiectivul primordial al acestui proces constă în identificarea și analiza necesităților și priorităților naționale privind fortificarea capacității în domeniul protecției mediului ambiant. În baza acestor evaluări fiecare țară va elabora un Plan de Acțiuni în vederea consolidării capacității naționale privind realizarea integrată a prevederilor Convențiilor de mediu de la Rio de Janeiro: Convenția privind Diversitatea Biologică, Convenția-cadru a Națiunilor Unite privind schimbarea climei și Convenția privind Combaterea Deșertificării.

Conceptul și principiile procesului de auto-evaluare națională a necesităților de capacitate sunt expuse în „Îndrumarul operațional privind auto-evaluarea națională a capacităților” (Fondul Global de Mediu, septembrie 2001) și „Auto-evaluarea națională a capacităților: manual-ghid privind implementarea și ansamblul de resurse” (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, octombrie 2003). Actualul Plan de Acțiune este elaborat în corespundere cu cerințele acestor Ghiduri, astfel ca implementarea lui să permită Republicii Moldova o maximă realizare a obligațiilor sale față de aceste trei Convenții.

III. PRIORITĂȚI ȘI OPORTUNITĂȚI SINERGETICE DE ÎNTĂRIRE A CAPACITĂȚILOR PRIVIND IMPLEMENTAREA CONVENȚIILOR DE MEDIU DE LA RIO (CBD, UNFCCC ȘI CCD)

3.1 Politici și strategii naționale

Pe parcursul unui deceniu Republica Moldova a dezvoltat un cadru legal relativ adecvat activităților de protecție a mediului înconjurător. Actualmente sunt aprobate circa 30 de legi, semnate și ratificate 18 convenții internaționale, ce reglementează activitatea agenților economici în scopul protecției mediului înconjurător la nivel național și internațional. La elaborarea legislației naționale în domeniul protecției mediului s-a luat în considerație prevederile convențiilor internaționale doar în linii generale. Problemele majore ale legislației de mediu constau în caracterul declarativ al acestora, bazându-se pe principii generale ale documentelor internaționale, dar fără a avea o argumentare economică și științifică a problemelor de mediu la nivel național. Acest lucru poate fi explicat de asemenea și prin faptul că majoritatea actelor legislative de mediu au fost elaborate pînă a fi adoptată Legea nr. 780-XV din 27.12.01 privind actele legislative. Cadrul legislativ de regulă, este elaborat de un grup mic de angajați ale ministerelor, în majoritatea cazurilor, ne fiind juriști (angajarea juriștilor necesită resurse financiare, care nu se alocă din bugetul de stat). Din lipsa unei argumentări economice, inclusiv a estimării costului de implementare a actelor adoptate, cele din urmă au rămas fără acoperire financiară, și prin urmare nu pot fi realizate. De asemenea se atestă lipsa mecanismelor de aplicare a multor legi adoptate. Aceasta se explică prin potențialul redus al autorității centrale pentru promovarea consistentă a principiilor de protecție a mediului, prin fluctuația cadrelor din cauza salariilor mici. Totodată necesită a concretiza și faptul că majoritatea convențiilor au fost ratificate anterior adoptării Legii nr.595-XIV din 24.09.99 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, care impune ratificarea convenției concomitent cu aducerea în concordanță a legislației naționale cu prevederile acesteia. Din această cauză prevederile multor convenții nu au fost transpuse în legislația națională. De asemenea se atestă lipsa unei conlucrării interministeriale la implementarea convențiilor ratificate, fapt ce împiedică onorarea obligațiilor asumate de țară.

Consolidarea capacităților privind implementarea integrată a Convențiilor de mediu de la Rio poate fi obținută printr-un șir de măsuri, în plan atât național, cât și sectorial. La scară națională se profilează șase domenii țintă care integrează necesitățile de capacitate pentru cele trei Convenții de la Rio. Acestea sînt:

Politica de mediu: Necesitatea de a promova o politică unică în domeniul protecției mediului și folosirii durabile a resurselor naturale, de a implementa cerințele ecologice în procesul reformării economiei naționale. Orientarea politicii naționale spre integrarea europeană a condiționat revizuirea politicii de mediu și elaborarea unui document conceptual nou în domeniu: Concepția politicii de mediu, aprobată prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 605 –XV, care conține obiective cu caracter general, fără a specifica domeniile prioritare, după cum urmează:

- Prevenirea și reducerea impactului negativ al activității economice asupra factorilor de mediu, resurselor naturale și sănătății populației în contextul dezvoltării durabile a țării;
- Asigurarea securității ecologice a țării.

Un moment oportun pentru stabilirea noilor priorități strategice în domeniul protecției mediului este adoptarea Planului „Moldova –Uniunea Europeană”. Strategia Europeană pentru dezvoltare durabilă stabilește obiectivele de lungă durată privind dezvoltarea durabilă, cu referire specială la schimbarea climei, ocrotirea sănătății cetățenilor și administrarea rațională a resurselor naturale. Cel de al șaselea Program comunitar de acțiune a UE pentru mediu stabilește măsuri pînă în anul 2010, cuprinzînd următoarele domenii prioritare: schimbarea climei și încălzirea globală, protecția mediului și biodiversității, sănătatea în raport cu mediul, conservarea resurselor naturale și gestionarea deșeurilor.

Reducerea poluării aerului atmosferic cu Caze cu Efect de seră (GES): Problema reducerii emisiilor de GES nu este tratată în mod direct în actele care determină politica țării în domeniul protecției aerului atmosferic și nici în cele normative. Elaborarea Strategiei Naționale și Planului Național de Acțiuni privind atenuarea emisiilor de GES și adaptarea la noile condiții climatice; elaborarea programelor ramurale de atenuare a emisiilor de GES și includerea cerințelor privind inventarierea emisiilor de GES în Programele și Strategiile ramurale (energetică, transport, sectorul locativ, sectorul public, industrie, agricultură, silvicultură, managementul deșeurilor) va avea impact direct nu doar asupra CCONUSC, însă și asupra celorlalte două Convenții de mediu de la Rio (CBD și CCD). În același context, pentru toate sectoarele economiei naționale este stringentă necesitatea elaborării programelor ramurale de conservare a energiei ca factor principal în reducerea emisiilor de GES. De asemenea, este necesar să se acorde o atenție mai mare implementării surselor de energie regenerabilă (SER).

O atenție deosebită o necesită sectorul deșeurilor industriale și menajere, colectarea și depozitarea acestora. Este necesar de a aborda și problema valorificării energetice a deșeurilor, ori această metodă are un efect dublu – reducerea emisiilor de GES provenite de la deșeuri și micșorarea importurilor de combustibili fosili. De asemenea, un rol important în îndeplinirea obligațiilor țării față de cele trei Convenții îl are sectorul forestier - ca sursă de stocare a emisiilor de GES și ca factor de combatere a deșertificării și conservare a biodiversității. În țară suprafețele împădurite sînt de aproape două ori mai mici decît nivelul considerat optim. Este necesară reconstrucția ecologică a acestui sector, adaptarea lui la economia de piață și la cerințele sectorului energetic. În implementarea pe larg a activităților de protecție a mediului un rol deosebit îl au proiectele-pilot. Deși, la prima vedere, se pare că procesul de realizare a acestora are un caracter mai degrabă local, în baza lor pot fi realizate multe activități la nivel național.

Reducerea poluării resurselor acvatice: Gestionarea resurselor acvatice în Republica Moldova, este cu mult sub nivelul mediu mondial. Elaborarea și implementarea unei Strategii Naționale și Planului de Acțiuni privind protecția și gestionarea durabilă a resurselor de apă în corespundere cu Concepția politicii naționale în domeniul resurselor de apă ar înlesni adaptarea sectorului agricol la modificările climatice și degradarea solurilor. Sectorul agro-alimentar de asemenea necesită activizarea măsurilor cu caracter organizatoric și economic pentru formarea

unui sistem competitiv și durabil care ar lua în considerație consecințele impactului schimbării climei asupra producției agricole.

Cooperarea internațională: În scopul îmbunătățirii cooperării internaționale este necesar includerea capitolului „Protecția mediului” în „Strategia de integrare a sferii cercetare-dezvoltare din Republica Moldova în Spațiul European de Cercetare”. Elaborarea propunerilor de proiecte privind atragerea asistenței tehnice pentru elaborarea și aplicarea efectivă a politicilor de mediu, instrumentelor economice de protecție a mediului și planificare de mediu în condițiile economiei de piață va contribui la consolidarea capacităților individuale a funcționarilor publici în cadrul APC și APL. De asemenea urmează a consolida capacitățile APC și APL privind evaluarea costurilor resurselor naturale, precum și de preluare și adaptare a practicilor internaționale în domeniu la exigențele țării.

Consolidarea capacităților individuale a funcționarilor APC și APL privind atragerea investițiilor, inclusiv prin proiecte de mediu este extrem de importantă pentru utilizarea oportunităților existente în vederea identificării, pregătirii și administrării proiectelor de mediu implementate în scopul realizării obiectivelor Convențiilor de mediu la care RM este parte.

Educația ecologică: În domeniul educației ecologice în Republica Moldova se constată lipsa unei Strategii Naționale privind educația ecologică. Această situație condiționează cunoștințe modeste ale persoanelor de decizie asupra subiectelor de mediu, dar și informarea insuficientă a populației referitor la problemele de protecție a mediului. Ecologizarea disciplinilor și activităților din învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal cu includerea subiectelor relevante în programele de învățământ a aspectelor ce țin de implementarea Convențiilor de mediu de la Rio, precum și în programele de pregătire universitară și post universitară a cadrelor, ar permite consolidarea capacităților necesare.

Îmbunătățirea suportului financiar pentru protecția mediului: Insuficiența resurselor financiare constituie una dintre impedimentele cele mai serioase în calea realizării activităților de consolidare a capacităților în Republica Moldova. Completarea parțială a acestuia se va efectua prin includerea articolelor de cheltuieli pentru realizarea prevederilor CBD, CCONUSC și CCD în bugetul de stat (compartimentul de mediu), bugetele locale și fondurile extrabugetare, dar o măsură principală ar fi ameliorarea climatului investițional în țară pentru a atrage mijloace financiare interne și externe. O altă cale poate fi realizarea unui șir de măsuri organizatorice care ar permite utilizarea mai eficientă a mecanismelor economice și resurselor financiare obținute din impozite, amenzi, penalități etc. Referitor la aplicarea Strategiilor și Programelor în sectoarele economiei naționale – un neajuns comun al majorității lor constă în componentul aplicativ slab al acestora, în concretizarea insuficientă a activităților. Pentru toate sectoarele este necesară elaborarea programelor de dezvoltare în scopul atragerii investițiilor, identificării și implementării unor măsuri specifice de sporire a atractivității aspectului investițional. De asemenea, sînt necesare programe similare complexe și la nivel local.

În acest context activitățile incluse în *p. 1.1 al Planului - Revizuirea politicilor naționale existente în scopul obținerii compatibilității cu cerințele Convențiilor de mediu de la Rio și integrarea acestora în politicile sectoriale naționale* vor contribui la consolidarea capacităților privind implementarea integrată a Convențiilor de mediu de la Rio

3.2. Cadrul legislativ

Cadrul legislativ prezintă baza legală pentru implementarea politicilor naționale și a planurilor strategice în domeniul protecției mediului și contribuie în mod direct sau indirect la realizarea prevederilor Convențiilor de mediu de la Rio. Legislația în vigoare, în fond, cuprinde întregul spectru al problemelor ce țin de domeniul protecției mediului înconjurător și determină cadrul juridic al raporturilor între subiecții ce folosesc resursele naturale, principiile managementului ecologic din Republica Moldova, considerând drept prioritare prevederile acordurilor internaționale la care țara noastră este parte.

În virtutea unor condiții geografice și climaterice specifice, legislația națională s-a dezvoltat în direcția protecției și sporirii fertilității solurilor, protecției resurselor de apă contra poluării și

epuizării, conservării biodiversității, restabilirii ecosistemelor și combaterii efectelor negative ale dezastrelor naturale (secete, inundații, alunecări de pământ etc.). Aplicarea reușită a legilor adoptate este asigurată de perfecțiunea mecanismelor de implementare. Legile în vigoare au fost adoptate la începutul anilor nouăzeci ai secolului trecut și au fost modificate în conformitate cu evoluția circumstanțelor economice și sociale la nivel național, precum și pe măsura dezvoltării relațiilor cu organismele internaționale. Perfecționarea cadrului legislativ este un proces continuu, care se realizează în conformitate cu dezvoltarea relațiilor între umanitate și mediul ambiant.

Procesul de legiferare a activităților de protecție a mediului și a componentelor acestuia poate fi caracterizat ca unul pozitiv, mai mult, în linii generale. Legislația de mediu a Republicii Moldova corespunde cerințelor majorității obiectivelor Convențiilor de mediu de la Rio, însă unele din acestea nu sunt reliefate exhaustiv în legislația sectorială. Analiza domeniilor determinate de aceste trei Convenții ne permite să afirmăm, că obiectivele acestor Convenții pot fi atinse în urma realizării unui complex de măsuri legislative, instituționale, manageriale și financiare. Aceste măsuri țin, în primul rând, de perfecționarea legislației – în sensul elaborării și adoptării unor legi noi, operării unor modificări în legislația existentă, precum și promovarea proiectelor de legi ne aprobate pînă în prezent. Aceste acțiuni ar contribui la înlăturarea lacunelor existente în cele trei arii tematice determinate de Convențiile de mediu de la Rio.

Acte legislative care urmează a fi elaborate și aprobate în scopul realizării prevederilor Convențiilor de la Rio sunt specificate în *p. 2.1.1 I. Elaborare și adoptarea cadrului legislativ, literele a), b), c), d), e)*. Este necesar de menționat și faptul că, unele aspecte legislative, în special cele ce țin de asigurarea suportului financiar al activităților de protecție a mediului (lipsa surselor financiare alocate de la Bugetul de Stat și de la bugetele locale), instituirea de facilități fiscale, stimulentele economice, precum și asigurarea transferului de tehnologii favorabile mediului rămân încă ne acoperite. La acest capitol, subliniem necesitatea de a opera unele amendamente în actele legislative menționate în *litera f), al p. 2.1.1 I*.

De asemenea la acest capitol, considerăm necesar de a opera unele amendamente în actele legislative menționate în *p.2.1.1 II. Operarea modificărilor în cadrul legislativ*, cu includerea prevederilor privind modul de aplicare a taxelor pentru despăgubirile aferente prejudiciilor cauzate aerului atmosferic, privind alocarea terenului pentru crearea fâșiilor de protecție a râurilor și bazinelor acvatice și oferirea finanțelor respective din bugetele locale, cu privire la exploatarea resurselor forestiere, în contextul respectării cerințelor tehnologice în procesul de reconstrucție ecologică a pădurilor, perfecționarea cadrului legislativ privind ameliorarea climatului investițional cu privire la donații prin scutirea de plata impozitelor pentru granturi obținute de ONG-uri, sau includerea contribuției Guvernului la acest capitol etc.

Pe parcursul ultimilor ani au fost elaborate, dar ne aprobate, mai multe proiecte de legi, care ar acoperi domeniile actuale. Aceste proiecte urmează a fi promovate pentru aprobare și sunt nominalizate în *p.2.1.1 III. Promovarea actelor legislative*.

3.3 Cadrul normativ

Legea privind protecția mediului înconjurător constituie cadrul juridic de bază pentru elaborarea actelor normative și a instrucțiunilor speciale în domeniul protecției mediului. Celelalte legi, inclusiv Codul Apelor, Codul Subsolului, Codul Funciar, Codul Silvic, Legea cu privire la resursele naturale, Legea regnului animal determină cadrul juridic a relațiilor în domeniul utilizării resurselor naturale. Acestea, fiind legi speciale, determină structura instituțională și organizatorică de administrare a resurselor naturale (Codul Silvic, Codul Subsolului), stipulează normele juridice cu efect direct sau de trimitere la alte acte legislative și sînt anexate pe regulamente și instrucțiuni specifice (Legea regnului animal, Legea privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, Codul Silvic, etc.). Adoptarea actelor normative care sînt necesare pentru asigurarea funcționării acestor legi este pusă în sarcina Guvernului. Resursele naturale sînt administrate de organele publice centrale de specialitate, funcțiile ce țin de utilizarea lor echilibrată, monitoringul asupra părților componente

ale mediului, autorizarea dreptului de folosință fiind repartizate între ministere, departamente și organele administrației publice locale. Coordonarea activităților organelor de administrare este efectuată de Guvern prin hotărâri corespunzătoare. Totodată, protecția mediului, păstrarea echilibrului ecologic și realizarea capacității de dezvoltare durabilă a societății sînt considerate probleme prioritare pe care și le asumă Autoritatea Centrală de Mediu (ACM).

Cadrul normativ în domeniul protecției mediului înconjurător nu corespunde totalmente cerințelor Convențiilor de mediu de la Rio. Majoritatea necesităților de capacitate țin de lichidarea lacunelor legislative prin perfecționarea cadrului legislativ-normativ de mediu, în special prin elaborarea instrucțiunilor, regulamentelor, metodologiilor pentru utilizarea resurselor naturale, normativelor de generare și gestionare a deșeurilor, crearea fâșiilor riverane de protecție a apelor și fâșiilor forestiere de protecție a solurilor, etc. indicate în *p.3.1. Revizuirea cadrului normativ în scopul obținerii compatibilității Convențiilor de mediu de la Rio*. Totodată, unele neajunsuri pot fi înlăturate prin optimizarea funcțiilor organelor de decizie și control și prin rezolvarea problemelor sectoriale ținînd cont de interconexiunea problemelor de mediu pentru diferite sectoare.

3.4. Cadrul instituțional

Eficiența cadrului instituțional ce ține de protecția mediului înconjurător este asigurată prin realizarea actelor legislative existente în domeniu. Executarea prevederilor actelor legislative la compartimentul dat are loc prin procesul de interacțiune și cooperare între ministerele și departamentele respective. Totuși, în domeniul protecției mediului, în special, în ceea ce ține de implementarea Convențiilor de mediu de la Rio, aceste acte nu sînt depline, inițiativele de interacțiune și cooperare ale ministerelor și departamentelor nefiind încurajate și susținute. Există divergențe și la capitolul necesități de întărire a capacităților și activități de conexiune și colaborare privind protecția mediului. Prevederile în regulamentele ministerelor și departamentelor referitoare la funcțiile de coordonare, interacțiune și cooperare între parteneri sînt de ordin general și nu specifică necesitatea de analiză și raportare periodică în acest domeniu. De asemenea, evoluția calitativă a capacităților manageriale a instituțiilor implicate în procesul de implementare a acestora nu este susținută întotdeauna material și logistic.

Eficacitatea implementării Convențiilor de la Rio depinde în special de administrarea rațională a resurselor naturale. Astfel, întrucât problematica conservării biodiversității și combaterii degradării solului a existat în RM și în deceniile precedente, s-a creat un anumit cadru instituțional care abordează aceste probleme. Concomitent, în pofida faptului că schimbările climaterice au un impact deosebit de vast și sînt de o importanță majoră, inclusiv și pentru dezvoltarea socio-economică a țării, în prezent nu există un cadru bine definit, care ar promova la nivel național activități eficiente de reducerea a emisiilor gazelor cu efect de seră și de adaptare la noile condiții determinate de schimbările climaterice. Aceasta în special se referă la răspunsul prompt privind impactul și consecințele legate de fenomenele extremale. Impedimentele principale, care nu permit o evoluție fructuoasă în domeniul implementării eficiente și totale a prevederilor Convențiilor de mediu de la Rio, țin în special de nivelul instituțional.

Referindu-ne la deficiențele de implementare a actelor oficiale ce țin de protecția mediului, menționăm că numeroase prevederi ale Convențiilor de mediu de la Rio, deși sînt considerate acte legislative internaționale nu pot fi implementate din cauza multiplelor lacune ce împiedică promovarea eficientă a acestora, care de asemenea se explică și prin lipsa sau insuficiența personalului competent în domeniul protecției mediului. Măsuri pentru fortificarea capacității instituționale în scopul stabilirii unei colaborări interministeriale durabile sunt incluse în *p. 4.1 Stabilirea formelor și abordărilor durabile de colaborare interministerială*.

O altă problemă presantă constă în integrarea practică a politicilor de mediu și a prevederilor convențiilor de mediu în politicile sectoriale, după modelul UE, astfel impulsându-se

implementarea obiectivelor noilor standarde de mediu și modificarea cadrului legislativ al unor ramuri cu impact major asupra mediului înconjurător. Prezența unui act normativ-regulamentar (ex. directivă UE) care ar institui mecanismul de integrare intersectorială a politicilor de mediu ar contribui enorm la implementarea multor prevederi de relevanță internațională, care ne vizează direct, dar care nu pot fi transpuse în fapt în lipsa instrumentelor practice legislative. Un astfel de document ar crea și o motivație clară privind fortificarea capacității manageriale ale instituțiilor responsabile. Pentru îndeplinirea aranjamentelor care permit o integrare mai bună a politicilor de mediu în viața socială, este necesar realizarea activităților incluse în *p.4.2 Revizuirea mandatelor instituționale ale administrațiilor publice centrale și locale*.

3.5. Instrumente economice

Instrumentele tradiționale de reglementare, utilizate în contextul realizării politicii de mediu, în pofida unor succese obținute sporadic, nu au putut contribui semnificativ la soluționarea multiplelor probleme legate de protecția mediului. În același timp, atingerea obiectivelor scontate din perspectiva calității mediului au atras după sine și costuri sociale ridicate. În aceste condiții, instrumentelor economice a început să li se acorde o atenție mai mare, fapt ce denotă un spor de flexibilitate și o anumită eficiență economică. Oricum, cercetările în domeniul utilizării și eficientizării instrumentelor economice au demonstrat că în acest sector sînt necesare reforme radicale.

Instrumentele economice utilizate în Republica Moldova în scopul protecției mediului pot fi categorisite în mod convențional, astfel: instrumente care nu includ direct obiective legate de protecția mediului, cum ar fi impozite, taxe etc.; instrumente legate de evaluarea și evoluția pieței resurselor naturale; instrumente care vizează nemijlocit regimul de utilizare a resurselor de mediu – despăgubiri, plăți, amenzi etc. Majoritatea absolută a instrumentelor economice pentru protecția mediului în Republica Moldova sînt puse în aplicare în baza unor legi, acte normative, regulamente etc. Instrumentele administrative, mai mult decât cele economice, domină, pentru moment, în sistemul de protecție a mediului. Concomitent, datorită faptului că, cuantumul despăgubirilor ca și cel al amenzilor, este determinat în funcție de salariu minim și mărimea acestui cuantum nu a fost revăzută în funcție de recente tendințe economice, a cauzat diminuarea eficienței instrumentelor ca pârghii de stimulare a utilizării raționale a resurselor naturale. Însă, chiar și în condițiile când mărimea despăgubirilor și amenzilor este net inferioară, totuși distingem o rată foarte joasă de colectare a acestora. Astfel, chiar și în cazul unei asemenea abordări a acestor cuantumuri asistăm la o conștientizare relativ joasă a acestor aspecte de către populație. Măsurile menite să dezvolte capacitățile pentru aplicarea mecanismelor economice sunt stipulate în *p.5.1 Generarea veniturilor de la activitățile, care pot prejudicia mediul înconjurător*.

Codul funciar (nr. 828-XII din 25.12.1991), art. 81 prevede scutirea de plată pentru terenurile aflate în stadiul de valorificare agricolă sau de îmbunătățire a stării lor în perioada efectuării lucrărilor prevăzute de proiect. În acest mod, este instituit instrumentul pentru a crea precondiții deținătorilor de teren de a executa lucrări de restabilire a calității pămîntului. Totodată Legea nu specifică clar, pentru care plăți vor fi acordate aceste scutiri. În plus, aceste prevederi nu sunt corelate cu prevederile legilor respective care vizează regimul fiscal. Din aceste motive, nu putem vorbi despre eficiența și efectul aplicării acestui instrument. Legea „privind investițiile în activitatea de întreprinzători nr.81-XV din 18.03.2004” nu prevede garanții decît pentru activitățile economice. Dat fiind faptul, că investițiile în protecția mediului ar putea purta un caracter nu obligatoriu economic, este necesară prevederea promptă a garanțiilor și pentru activitățile nemijlocit de investire a mijloacelor în sfera dată. Legea privind plata pentru poluarea mediului (nr. 1540-XIII din 25.02.1998) (art. 13) presupune că plata pentru emisiile de poluanți în mediu și depozitarea deșeurilor de producție în limitele normativelor stabilite se trece de către plătitor la cheltuieli de producție, adică este deductibilă din punct de vedere al plății impozitului pe venit; iar, plata ce depășește normativelor stabilite se efectuează din contul profitului care rămîne la dispoziția acestuia după achitarea impozitului pe venit. Concomitent

Codul Fiscal (art. 24) prevede deducerile din profit în scopul impozitării. Aceste cheltuieli nu sunt specificate și în condițiile când Codul Fiscal este aprobat în anul 1997, iar Legea privind plata pentru poluarea mediului – 1998, făcând problematică conceperea legalității aplicării acestui instrument economic. Altă barieră în promovarea tehnologiilor prietenoase mediului este Codul Fiscal care la moment nu prevede deducerile din impozitul pe profit pentru investiții în domeniul tehnologiilor prietenoase mediului, fapt care nu face investițiile în astfel de tehnologii mai atractive comparativ cu cele tradiționale cu un cost mai redus. În lumina celor expuse se consideră necesar realizarea acțiunilor incluse în *p. 5.2 Asigurarea coerenței între prevederile actelor normative specifice și celor cu caracter general aferente protecției mediului ambiant.*

Un alt mecanism al aplicării instrumentelor economice este stabilirea prețurilor resurselor naturale. Resursele regenerabile (lemnul, produsele accesorii ale pădurii, etc.) sunt evaluate la prețul de piață, adică prețul realizării posibile. Până nu demult lista prețurilor minime de vânzare era stabilită de către Agenția de Stat pentru Silvicultură „Moldsilva”. La moment aceste prețuri vor fi stabilite în mod individual de către fiecare întreprindere silvică. Este de menționat faptul că prețul la aceste resurse are la bază costurile de producție doar, nefiind luate în considerație alte criterii, ca de exemplu limitarea acestor resurse, serviciile ecosistemice, etc. Problema de bază ca și în cazul resurselor funciare piața resurselor regenerabile este foarte slabă, motive din care prețurile formate nu pot fi considerate oportune. În plus, pentru acest tip de resurse, piața în special este puțin transparentă. În Republica Moldova lipsește o bază legală, științific argumentată pentru estimarea prețului real al resurselor naturale, care să aibă la bază nu numai costurile de producție a resurselor, dar și valoarea lor ecologică. Importanța instrumentelor economice crește pe măsură ce avansează tranziția la economia de piață: în condițiile respective, acestea tind să devină de neînlocuit. Instrumentele economice de piață, spre deosebire de cele administrative, acționează sistemic și obiectiv în favoarea protecției mediului. Fără conceperea funcției, poziției și importanței acestor instrumente economice, este imposibil de a atinge obiectivele politicii de mediu. În acest context este importantă realizarea acțiunilor menționate în *p.5.3 Evaluarea resurselor de mediu prin elaborarea metodologiei și conceptului de evaluare.*

3.6. Instrumente de finanțare

O problemă aparte ce trebuie evidențiată în acest context este aspectul legat de finanțarea activității ariilor protejate în Republica Moldova și, în special, a rezervațiilor științifice. În urma unei investigații realizate în acest sens s-a constatat o situație financiară fragilă a acestora. În ultimii ani, cota investițiilor proprii a rezervațiilor științifice este în continuă creștere, atingând aproape nivelul celor oferite de către stat. Acest fapt pune sub semnul întrebării statutul rezervațiilor științifice, stipulat în art. 2 din Legea privind fondul ariilor naturale protejate de stat. În condițiile date, din cauza insuficienței resurselor financiare devine inefficient managementul ariilor protejate. Această stare poate determina degradarea ireversibilă a acestui capital natural, dacă nu va fi luată nici o măsură în acest sens. Actualmente, rezervațiile științifice se confruntă cu pericole grave cum ar fi pășunatul excesiv, practicarea unor activități agricole, turismul necontrolat, tăierile ilicite și braconajul. În virtutea celor expuse este necesar de a revizui statutul acestor rezervații, astfel încât lor să le fie permis, în condiții legale, să practice anumite activități economice, care nu vor prejudicia biodiversitatea din zona respectivă. Reieșind din aceste principii urmează a realiza *p.6.1. Crearea surselor de finanțare a mediului și asigurarea stabilității financiare a ariilor protejate.*

Una din sursele principale de finanțare a activităților de protecție a mediului în Republica Moldova este Fondul Ecologic Național (FEN), parte componentă a ACM. Sistemul de Fonduri Ecologice extrabugetare din Republica Moldova este constituit din FEN și 3 Fonduri ecologice locale. FEN este principala sursă de redistribuire și utilizare a veniturilor generate de pe urma utilizării instrumentelor economice. În condițiile în care sistemul bancar național are o implicare doar simbolică în finanțarea proiectelor, inclusiv a celor de mediu, și în situația unui risc major determinat de instabilitatea economică, când proiectele nu-și găsesc o sursă sigură de finanțare, este necesar să se întreprindă acțiunile stipulate în *p. 6.2. Crearea surselor de finanțare a*

măsurilor de protecție a mediului prin îmbunătățirea capacității de funcționare a Fondului Ecologic Național

Mijloacele financiare bugetare alocate protecției mediului sînt cu mult sub nivelul necesităților, iar strategiile și programele privind utilizarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv a protecției mediului înconjurător rămîn în mare parte ne realizate. Și mai dramatică este situația cu implementarea acordurilor internaționale de mediu, așa cum nu sunt programate alocări de la Bugetul de Stat nemijlocit pentru implementarea convențiilor, inclusiv a celor de la Rio. Ținînd cont de intențiile țării privind aderarea la UE, respectiv urmează a fi onorate obligațiile internaționale luate, inclusiv și prin realizarea *p. 6.3. Asigurarea financiară a realizării efective a priorităților naționale de protecție a mediului.*

3.7 Îmbunătățirea mediului investițional

Republica Moldova beneficiază de numeroase credite și ajutoare externe. Aceste facilități financiare și asistența tehnică ajută țării sa-și restructureze tehnologiile de producție, inclusiv în vederea protecției mediului ambiant. Din 1991, autoritățile publice depun eforturi considerabile pentru a promova imaginea țării și a dezvolta cadrul necesar favorabil atragerii investițiilor străine (spre exemplu, aderarea Republicii Moldova la Agenția Multinațională pentru Garantarea Investițiilor (MIGA) asigură investitorilor străini despăgubiri în cazul războaielor civile, tulburărilor politice ori deciziilor guvernamentale nefavorabile). Cu toate acestea, la momentul actual, economia este afectată de o insuficiență acută de investiții, situație condiționată, în mare măsură, de impactul negativ al crizei din anii 90 ai secolului XX.

Pentru perioada de dezvoltare premergătoare, sarcina de bază a statului constă în ameliorarea considerabilă a mediului investițional pentru crearea posibilităților de creștere accelerată a investițiilor autohtone și străine. Obiectivele primordiale în acest domeniu se consideră susținerea stabilității la nivel macroeconomic, promovarea reformelor sectorului public și ale cadrului regulatoriu privind ameliorarea calitativă a mediului investițional. Cu toate că au fost elaborate mai multe strategii și programe pentru diverse componente ale mediului, lipsesc coordonările de rigoare între activităților desfășurate de către donatori și racordarea lor la prioritățile naționale. În unele cazuri, din lipsa coordonării necesare activitățile pe aceeași arie tematică, domeniu sau teritoriu se suprapun ori se dublează. Acțiuni prioritare în domeniul îmbunătățirii mediului investițional sunt reflectate în *p.7.1 „Îmbunătățirea mediului investițional în scopul atragerii de investiții pentru activitățile de protecție a mediului”.*

3.8 Cercetări și inovații.

Un rol extrem de important în managementul de mediu are și sfera cercetare-dezvoltare. E cunoscut faptul că sistemul cercetare-dezvoltare este eficient dacă finanțarea în domeniul dat nu coboară sub nivelul critic de 0,4% din PIB. Ori, în Republica Moldova acest parametru n-a urcat mai sus de 0,18-0,20% în ultimii zece ani. Totuși pentru a influența pozitiv economia țării sînt necesare investiții de peste 1% din PIB. Pentru soluționare acestui obiectiv vor fi necesare măsuri de atragere a resurselor financiare extrabugetare, în special din sectorul privat, precum și investiții externe.

O condiție obligatorie a îmbunătățirii activității de cercetare-dezvoltare este crearea unui nou cadru legislativ-normativ. În prezent, există condiții favorabile pentru aceste activități, create o dată cu aprobarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Codului cu privire la Știință și Inovare (Hotărârea Parlamentului nr. 259-XV din 15 iulie 2004). Acest document amplu include un șir de acte legislative și normative precum ar fi: Legea Republicii Moldova privind politica de stat pentru inovare și transfer tehnologic; Legea Republicii Moldova privind informațiile științifico-tehnologice; Legea Republicii Moldova privind evaluarea și acreditarea unităților de cercetare-dezvoltare; Legea Republicii Moldova cu privire la statutul cercetătorului științific și instituției de cercetare-dezvoltare; Legea privind politica cercetării-dezvoltării și un șir de alte acte normative. Punerea în aplicare a codului respectiv va necesita elaborarea a circa 30 de acte normative, printre care: Regulamentul privind predarea către producție a rezultatelor

științifice recente, materialelor și tehnologiilor noi; Regulamentul privind modul de finanțare a sferei cercetare-dezvoltare, Regulamentul cu privire la programele de stat de cercetare-dezvoltare; Regulamentul Consiliului consultativ de expertiză în sfera cercetare-dezvoltare; Regulamentul de organizare și efectuare a expertizei lucrărilor de cercetare-dezvoltare; Regulamentul de organizare a concursului proiectelor de cercetare-dezvoltare; Regulamentul cu privire la alocarea mijloacelor cu destinație specială (granturi) pentru efectuarea cercetărilor științifice etc.

Întărirea capacității de implementare a rezultatelor cercetărilor științifice e de neconcepută fără crearea infrastructurii cuvenite, care lipsește în Republica Moldova. Astfel, fondarea, conform prevederilor Codului cu privire la Știință și Inovare al Republicii Moldova, a Agenției Naționale de Inovare și Transfer Tehnologic ar crea premisele necesare pentru demararea acestei activități. În continuare, urmează să fie creată infrastructura pentru inovare și transfer tehnologic: parcuri tehnologice, centre, incubatoare etc. Realizarea politicii în domeniul inovării și transferului tehnologic se bazează pe înființarea unui sistem, ce ar permite, în termene restrânse și cu eficacitate sporită, să se implementeze în producție realizările potențialului intelectual și tehnico-științific, în special elaborările ce țin de domeniile schimbarea climei, conservarea biodiversității și combaterea deșertificării. Suportul acordat managementului de mediu de către sfera cercetare-dezvoltare poate fi îmbunătățit și multiplicat numai în condițiile ridicării substanțiale a nivelului cercetărilor științifice. Acțiunile incluse în *p. 8.1. Mobilizarea potențialului științific în vederea realizării prevederilor Convențiilor de mediu de la Rio* vor contribui la realizarea acestor obiective.

3.9 Sisteme informaționale și monitoringul de mediu

La o analiză minuțioasă a stării existente în acest domeniu concluzionăm, că obținerea datelor reprezentative privitoare la starea ecosistemelor, dinamica modificărilor lor, diversitatea biologică, emisiile de gaze cu efect de seră, calitatea solurilor trebuie să fie argumentată de rețele de monitoring și baze de date adecvate. Acestea urmează să includă, în primul rând, un sistem de observații permanente privind starea habitatelor și a factorilor care le populează, sursele staționare și mobile a emisiilor de gaze cu efect de seră, starea solurilor, dar nu în ultimul rând și metodologia realizării acestor observații. Mai favorabilă este situația în sistemul de monitorizare a climei, care funcționează ritmic în corespundere cu prevederile regulamentului stabilit privind activitatea meteorologică. Analiza integrală privind impedimentele și necesitățile de capacitate în ceea ce privește sistemele informaționale necesare realizării Convențiilor de mediu de la Rio permite să constatăm o dispersare a datelor inițiale în diferite instituții, fiind colectate fără respectarea unei metodologii unice (cu excepția datelor hidrometeorologice). În țară, nu există un sistem integrat de monitorizare privind evoluția diversității biologice, emisiilor gazelor cu efect de seră și calitatea solurilor. Există dificultăți conceptuale în organizarea monitoringului integrat de mediu, și specificarea indicatorilor de monitorizare. La momentul actual, insuficiența echipamentului, a specialiștilor și a programelor computerizate necesare, stopează dezvoltarea capacităților de dezvoltare a sistemului de indicatori privind monitorizarea indicilor ce caracterizează diversitatea biologică, emisiile de gaze cu efect de seră și procesul de degradare a solurilor și întărirea suportului logistic pentru sistemul de monitoring integrat de mediu. Măsuri concrete în întărirea capacităților Sistemului de Monitoring Ecologic Integrat sunt reflectate în *p. 9.1. „Perfecționarea managementului informațional, cercetărilor, observațiilor științifice monitoringului de mediu și raportării” (9.1.1-9.1.5).*

3.10 Participarea publicului în procesul decizional și asigurarea accesului la informația de mediu.

Antrenarea publicului în elaborarea și adoptarea deciziilor de mediu este reglementată în primul rând de Convenția privind Accesul la Informare, Justiție și Participarea Publicului la Adoptarea Deciziilor în Domeniul Mediului (Aarhus, 1998), ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 346-XIV din 07.04.1999. În vederea îndeplinirii

obligațiilor față de această Convenție a fost elaborat „Regulamentul privind antrenarea publicului în elaborarea și adoptarea deciziilor de mediu”, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 72 din 25 ianuarie 2000. Conform regulamentului respectiv, antrenarea publicului în procesul elaborării și adoptării deciziilor de mediu este actul prin care, cetățenilor li se asigură dreptul și accesul la luarea deciziilor, la exprimarea opiniilor cu privire la adoptarea și realizarea proiectelor de acte legislative și a documentației de proiect privind obiectivele și activitățile economice preconizate, ce influențează sau pot influența starea mediului înconjurător.

Conform Regulamentului Ministerului Ecologiei și Resurselor Naturale una dintre atribuțiile specifice ale ministerului respectiv este de a informa permanent populația despre starea mediului și modul de utilizare a resurselor naturale în țară, de a asigura accesul publicului la informație și participarea la luarea deciziilor ce țin de mediu în conformitate cu legislația în vigoare. De asemenea, ministerul este responsabil de antrenarea mas-mediei, organizațiilor neguvernamentale și populației în procesul de realizare a acțiunilor în domeniile sale de activitate, informarea publicului larg despre starea mediului și utilizarea resurselor naturale în țară, asigurarea accesului cetățenilor la informație și participarea acestora la luarea deciziilor în domeniul protecției mediului. Activitățile ce țin de participarea publicului la luarea deciziilor și asigurarea accesului la informația de mediu este inclusă în p. 10.1. *Fortificarea capacităților privind implicarea publicului în procesul decizional de mediu și îmbunătățirea accesului la informația de mediu.*

3.11 Educația și instruirea ecologică a populației

O abordare mai profundă a problemelor vizate în cele trei Convenții de mediu de la Rio poate fi înfăptuită în cadrul ciclului liceal de învățământ, în cadrul disciplinelor Geografia (clasele X-XII), Biologia generală (clasa a XII-a) și Fizica (clasele X-XI). La nivel de studii preuniversitare pot fi menționate Colegiul Ecologic (Chișinău), Colegiul Silvic (Bălți) și Școala polivalentă din s. Cuhurești. Aceste instituții se confruntă cu probleme comune pentru învățământ—asigurarea insuficientă cu cadre didactice calificate și materiale logistice performante. Se recomandă ca în programele de studiu specializate ale acestora să fie introdusă o temă specială: „Obiectivele Convențiilor de mediu și realizarea lor în Republica Moldova”. La mai multe din universități (spre exemplu: USM, UTM și UASM) sînt prevăzute cursuri de protecție a mediului atât pentru studenții de la facultățile cu profil ecologic, cât și pentru cei de la alte facultăți. Elaborarea și promovarea acestor cursuri a fost posibilă prin participarea cadrelor didactice universitare la diverse proiecte de cercetare internațională și reprezintă, în special, rezultatul activităților profesionale și al transferului de experiență, inclusiv de la universitățile europene. Educația ecologică postuniversitară se asigură de instituții de profil din țară și de peste hotare. În Republica Moldova acestea sînt: Academia de Științe cu institutele de profil, Institutul Național de Ecologie, precum și Universitățile R.M. Cu toate acestea, studiile de masterat și doctorat în domeniul protecției mediului ambiant sînt într-o stare incipientă, iar doritorii de a-și continua studiile în acest domeniu de multe ori sînt obligați să-și adapteze tematica cercetărilor la specialitățile existente.

Perfecționarea cadrelor, în funcție de domeniul de activitate, se efectuează sistematic în centrele specializate aflate pe lângă ministerele de resort. Acestea sunt Academia de Administrare Publică; Centrul de Perfecționare și Reciclare a Cadrelor (CPRC) – pentru specialiștii în domeniul mediului din cadrul APC și APL; Institut Național de Perfecționare a Cadrelor Didactice – pentru cadrele didactice din învățământul gimnazial și liceal; Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice – pentru specialiștii din sectorul forestier; Centrul național științifico-practic de igienă și epidemiologie – specialiștii centrelor de igienă și epidemiologie; Centrul republican de diagnosticare veterinară al Ministerului Agriculturii și Alimentației – pentru specialiștii laboratoarelor veterinare etc.

ACM și subdiviziunile lui editează anual literatură cu diversă problematică de mediu, inclusiv: rapoarte anuale, culegeri de materiale ale conferințelor științifice și practice, buletine informaționale, alte materiale cu caracter analitic și de sinteză. În anul 2002 MERN și INECO au

lansat revista științifică, de informație și cultură ecologică “Mediul Ambiant”. Multe materiale importante privind problematica de mediu sînt acumulate în Biblioteca Centrului Informațional de Mediu, precum și în Biblioteca INECO.

O pondere tot mai importantă, în domeniul educării și promovării valorilor universale de protecție a mediului o au ONG-urile, în special, cele de tineret. Aceste organizații își desfășoară activitățile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar apariția lor a fost determinată, pe de o parte, de entuziasmul elevilor și al profesorilor, iar pe de altă parte—de existența finanțării în cadrul unor proiecte internaționale.

Activitățile menționate în *p. 11.1. Organizarea activităților de instruire și educație ecologică a populației și petrecerea măsurilor de sensibilizare a publicului la problematica de mediu* vor contribui esențial la conștientizarea publicului în acest domeniu, inclusiv și cu prevederile Convențiilor de la Rio.

3.12 Cooperarea regională și internațională

Declanșarea crizei ecologice și efectele sale a impus, ca concomitent cu acțiunile desfășurate la nivel național să se întreprindă activități dinamice în domeniul cooperării bi- și multilaterale dintre state în direcția soluționării acestor probleme. În calitate de membru al Consiliului European, RM depune eforturi în implementarea strategiilor paneuropene privind diversitatea biologică și a landșafturilor. De asemenea, în contextul încadrării instituționale a RM în procesele de stopare și combatere a deșertificării la nivel european și global până în prezent au fost întreprinse acțiuni precum: elaborarea programelor naționale de acțiuni pentru combaterea deșertificării; elaborarea strategiei privind combaterea deșertificării; elaborarea planului de acțiuni pentru combaterea deșertificării și evaluarea financiară a necesităților pentru implementarea activităților prevăzute de aceste documente.

În aspect general, cooperarea dintre state în domeniul mediului înconjurător se bazează pe următoarele *principii*: prioritatea intereselor naționale fără a fi prejudiciate interesele altor state din cadrul comunității internaționale; acordarea posibilităților egale pentru agenții naționali și străini în dezvoltarea economiei prin stabilirea standardelor de protejare a mediului înconjurător, precum și o participare egală în cadrul proiectelor de mediu; posibilitatea de a folosi oricare formă de capital în dezvoltarea programelor de mediu și în orice structură investițională; coordonarea de măsuri și asistență reciprocă în cadrul obiectivelor de mediu la nivel național cu respectarea intereselor economice ale tuturor acționarilor. În conformitate cu aceste principii prioritățile țării noastre în acest domeniu constau în următoarele: armonizarea cerințelor naționale cu standardele Uniunii Europene precum și respectarea prevederilor internaționale la care RM este parte; coordonarea legislației de mediu cu politicile sectoriale; crearea unui cadru favorabil privind atragerea investițiilor în domeniul mediului; crearea unui spațiu informațional comun în domeniul schimbării climei, biodiversității și combaterii deșertificării, constituirea unei baze de date accesibilă în vederea realizării schimbului de experiență; armonizarea tarifelor, taxelor și politicii de consum în scopul utilizării eficiente a instrumentelor economice performante.

Acordurile bi- și multilaterale stabilesc cadrul legal al relațiilor interstatale în domeniul cooperării regionale și internaționale la capitolul mediul ambiant. Constatăm că, pe parcursul anilor, deși au fost încheiate acorduri bi- și multilaterale de cooperare, îndeosebi cu statele vecine în domeniul protecției mediului, puține dintre cele preconizate au fost realizate. De regulă, acordurile sînt elaborate fără a ține cont de toate compartimentele de mediu. Astfel, acordurile încheiate nu întotdeauna ating obiectivul scontat, iar responsabilii de realizarea măsurilor, adesea nici nu cunosc subiectele-cheie. În contextul celor descrise mai sus, menționăm că în prezent nu există încă o strategie a cooperării regionale și internaționale în domeniul protecției mediului, care să stabilească domeniile prioritare de cooperare. În aceste condiții este imperioasă elaborarea unei Concepții a politicii externe în domeniul protecției mediului, întrucât cea adoptată în 1995, este deja depășită.

Acțiuni sinergetice privind cooperarea internațională în implementarea Convențiilor de la Rio au fost deja reflectate în capitolele precedente prin propunerea de a elaborarea Strategia privind protecția mediului, ținând cont de PAM-6 „Alegerea noastră – viitorul nostru”, colaborarea în cadrul programelor științifice, etc. Concomitent p.12.1. *Intensificarea cooperării internaționale în domeniul protecției mediului global*, conține activități ce vor contribui la implementarea mai eficientă și integrată a Convențiilor de la Rio.

ACTIVITĂȚI PRIVIND FORTIFICAREA CAPACITĂȚII NAȚIONALE ÎN DOMENIUL IMPLEMENTĂRII CONVENȚIILOR DE MEDIU DE LA RIO DE JANEIRO (2005 – 2010).

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
1. Politici și strategii naționale	1. 1. Revizuirea politicilor naționale existente în scopul obținerii compatibilității cu cerințele Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro și integrarea acestora în politicile sectoriale naționale	Politica de Mediu				
		0.0.0. Elaborarea Strategiei protecției mediului pentru perioada 2006-2010, ținând cont de prevederile Convențiilor internaționale la care RM este parte, inclusiv PAM-6 a UE „Alegerea noastră –viitorul nostru ”.	MERN	HG	Mediu	2006-2007
		0.0.0. Elaborarea noii redacții a Legii privind protecția mediului înconjurător.	MERN	Aprobarea legii	Minim	2006-2007
		Îmbunătățirea suportului financiar pentru protecția mediului				
		1.1.3 Includerea articolelor de cheltuieli anuale pentru realizarea prevederilor Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro (CDB, CONUSC, CCD) în Legea bugetului de stat (compartimentele „Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor” și „Protecția mediului și hidrometeorologia”), inclusiv fondurile speciale (pentru susținerea științei, ecologice, pentru realizarea Programului complex de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor), și bugetele locale.	MEC, MF, MERN	Volumul alocațiilor	Minim	2006-2010
		Adaptarea la schimbările climatice și reducerea emisiilor GES				
		1.1.4. Elaborarea și Planului național de acțiune privind adaptarea la schimbările climatice și fortificarea capacităților Oficiului „Schimbarea Climei” în corespundere cu prevederile Convenție-cadru a Organizației Națiunilor Unite cu privire la schimbarea climei (CONUSC).	MERN	HG	Minim	2006-2008
		1.1.5. Elaborarea Strategiei naționale și Programelor ramurale de reducere a emisiilor GES.	Ministere și AAC	HG	Zero	2006-2008
		1.1.6. Elaborarea Programului național de inventariere a emisiilor GES.	MERN	HG	Zero	2006-2008
1.1.7. Includerea cerințelor privind inventarierea emisiilor GES în Programele și Strategiile ramurale (energetică, transport, sectorul comunal, sectorul public, industrie, agricultură, silvicultură, managementul deșeurilor etc.).	Ministere și AAC	HG	Zero	2006-2008		
Reducerea poluării resurselor acvatice						
1.1.8. Elaborarea Strategiei dezvoltării resurselor de apă ale Republicii Moldova.	MAIA	HG	Minim	2006		
Cooperarea internațională						
1.1.9. Includerea capitolului „Protecția mediului” în Strategia de integrare a sferei cercetare-dezvoltare din Republica Moldova în spațiul european de cercetare.	AȘM, MERN	Hotărârea CSȘDT	Minim	2006		

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		<p>1.1.10. Elaborarea propunerilor de proiecte privind atragerea asistenței donatorilor în vederea consolidării capacităților individuale ale funcționarilor publici din cadrul APC și APL pentru elaborarea și implementarea eficientă a politicilor de mediu, instrumentelor economice de protecție a mediului și planificare de mediu în condițiile economiei de piață.</p> <p>1.1.11. Elaborarea propunerilor de proiecte privind atragerea asistenței donatorilor în vederea consolidării capacităților de evaluare a costurilor resurselor naturale, precum și de preluare și adaptarea practicilor internaționale în domeniu la necesitățile țării.</p> <p>1.1.12. Elaborarea propunerilor de proiecte privind consolidarea capacităților individuale ale funcționarilor publici din cadrul APC și APL privind atragerea investițiilor, inclusiv prin proiecte de mediu, și oportunitățile existente în vederea identificării, pregătirii și managementului proiectelor de mediu implementate în scopul realizării obiectivelor Convențiilor de mediu la care RM este parte.</p> <p style="text-align: center;">Educația ecologică</p> <p>1.1.12. Elaborarea Strategiei naționale privind educația ecologică.</p>	<p>MERN, MF, MEC, APL</p> <p>MERN, MF, MEC, AȘM</p> <p>MEC, MERN, MF, APL</p> <p>METS, MERN, APC și AAC</p>	<p>Proiecte de asistență tehnică implementate</p> <p>Proiecte de asistență tehnică implementate</p> <p>Proiecte de asistență tehnică implementate</p> <p>HG</p>	<p>Mediu</p> <p>Mediu</p> <p>Mediu</p> <p>Minim</p>	<p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p> <p>2006</p>
2. Cadrul legislativ	2.1. Revizuirea legislației în scopul obținerii compatibilității cu cerințele Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro prin transpunerea cerințelor acestora în legislația sectorială	<p>2.1.1. Perfecționarea cadrului legislativ pentru implementarea Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro prin:</p> <p><i>I. Adoptarea noilor acte legislative:</i></p> <p>a) Lege cu privire la asigurarea ecologică Lege cu privire la grădinile zoologice Lege cu privire la rețeaua ecologică națională Lege cu privire la zonele umede Legea regnului vegetal Lege cu privire la peisaje Lege pentru protecția animalelor folosite în scopuri științifice sau în alte scopuri experimentale</p> <p>b) Legea fondului cinegetic și protecției vînatului</p> <p>c) Lege cu privire la energia termică Lege privind utilizarea surselor regenerabile de energie</p> <p>d) Legea solului</p> <p>e) Noua redacție a Codului funciar</p>	<p>MERN</p> <p>AS „Moldsilva”</p> <p>MII</p> <p>MERN, MAIA</p> <p>MAIA, ARFC</p>	Adoptarea legilor	Minim	2006 – 2010

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		<p><i>II. Modificarea și completarea actelor legislative:</i></p> <p>a) Lege privind protecția aerului atmosferic (Capitolul V, art. 33) - concretizarea cadrului legislativ în conformitate cu care este determinat modul de aplicare a taxelor pentru despăgubirile aferente prejudiciilor cauzate aerului atmosferic Lege privind protecția mediului înconjurător - prevederi privind cadastrul național al emisiilor de GES</p> <p>b) Lege cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă – modul de atribuire a terenului pentru crearea fâșiilor și alocarea resurselor financiare din bugetele de stat și local</p> <p>c) Lege privind politica de stat pentru inovare și transfer tehnologic - privind crearea infrastructurii inovaționale incluzând instituții financiare specializate, fonduri și agenții, parcuri inovaționale, business-incubatoare și în scopul accelerării procesului de realizare a rezultatelor cercetărilor științifice, tehnologiilor noi, inclusiv în domeniul mediului</p> <p>d) Codul Fiscal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prevederi referitor la deduceri din venitul impozabil al investițiilor agenților economici în tehnologii favorabile mediului - prevederi referitor la deducerea din profitul până la impozitare a cheltuielilor aferente plăților pentru emisiile de poluanți în mediu și depozitarea deșeurilor de producție în limitele normativelor stabilite, prevăzute de către Legea privind plata pentru poluarea mediului (art. 13) <p>e) Lege cu privire la filantropie și sponsorizare - scutirea de taxe și impozite a granturilor obținute de ONG-uri în scopul ameliorării climatului investițional.</p> <p>f) Incorporarea cerințelor privind protecția și conservarea biodiversității și resurselor funciare în legislația economică:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Legea bugetul de stat pe anul respectiv - Codul fiscal - Lege privind investițiile în activitatea de întreprinzător - Lege cu privire la concesiuni - Lege privind sistemul bugetar și procesul bugetar - Lege privind finanțele publice locale 	<p>MERN</p> <p>MAIA, ARFC</p> <p>AȘM</p> <p>MEC, MF</p> <p>MEC, MF</p> <p>MEC, MF, MERN, MAIA</p>	<p>Adoptarea legilor</p>	<p>Minim</p>	<p>2006 – 2010</p>
3. Cadrul normativ	3.1. Revizuirea cadrului normativ în scopul obținerii compatibilității cu cerințele Convențiilor de mediu de la Rio de	3.1.1. Elaborarea Metodologiei de calculare a cuantumului taxelor pentru folosirea resurselor naturale, inclusiv a celor date în concesiune.	<p>MEC, MF, MERN</p>	<p>Ordinul ministrului</p>	<p>Zero</p>	<p>2006</p>
		1.0.0 Elaborarea Regulamentului Cadastrului regnului vegetal.	<p>MERN</p>	<p>HG</p>	<p>Minim</p>	<p>2006-2007</p>

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
	Janeiro	2.0.0 Elaborarea Cadastrului regnului animal.	AȘM, MERN	Publicare	Mediu	2006-2009
		3.1.4. Completarea cadrului normativ existent din domeniul gestionării deșeurilor prin elaborarea:				
) Regulamentului privind mecanismele de stimulare economică a activităților de gestionare a deșeurilor	MERN, MEC, MF	HG	Mediu	2005-2008
) Schemei complexe de amplasare a depozitelor pentru deșeurile menajere în localitățile RM	MII, MERN MSPS, APL	HG	Minim	2006-2007
) Programului privind colectarea separată a deșeurilor menajere	MII, APL	HG	Mediu	2006-2007
) Elaborarea normativelor ramurale de generare și gestionare a deșeurilor de producție și menajere conform art. 9 al Legii privind deșeurile de producție și menajere.	Ministere și AAC	HG, Ordine APC și AAC	Mediu	2006-2008
		3.1.5. Elaborarea Regulamentului privind modul de înstrăinare a terenurilor pentru crearea fâșiilor riverane de protecție a apelor și fâșiilor de protecție a terenurilor agricole.	MAIA, MERN, ARFC	HG	Zero	2006
		3.1.6 Modificarea Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și art. 104 al Regulamentului societăților economice din Republica Moldova, aprobat prin HG nr. 500 din 10.09.1991, privind acordarea persoanelor fizice, deținători de orice titlu a terenurilor, a drepturilor egale cu persoanele juridice la înființarea asociațiilor cu scopul utilizării în comun a resurselor de apă, protecției solurilor și activităților antiviitură.	MAIA, ARFC, MJ, MEC,	HG	Zero	2006
		3.1.7. Elaborarea instrumentelor și mecanismelor pentru stimularea sistemului bancar și sistemului de creditare pe termen lung, în scopul atragerii investițiilor în domeniul protecției mediului și utilizării durabile a resurselor naturale.	ME	HG	Zero	2006-2007
		3.1.8. Elaborarea cadrului normativ privind asigurarea funcționalității Legii privind protecția soiurilor de plante și a Legii despre semințe în scopul asigurării protecției dreptului de autor asupra soiurilor de plante.	MAIA, AȘM	HG	Zero	2006-2007
		3.1.9. Elaborarea și adoptarea metodologiei de apreciere a cuantumului remunerării necesar pentru asigurarea funcționării articolelor 5, 6 și 7 a Legii privind protecția soiurilor de plante.	MAIA, AȘM	HG	Zero	2006-2007

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
4. Cadrul instituțional	4.1. Stabilirea formelor și abordărilor durabile de colaborare interministerială	4.1.1. Crearea Comisiei interdepartamentale în domeniul implementării Convențiilor de mediu de la Rio de Janeiro (CONUSC, CDB și CCD) în baza Grupurilor de lucru existente.	MERN	Ordinul Ministrului	Zero	2006
		4.1.2. Includerea în nouă redacție a Legii privind protecția mediului înconjurător a prevederii referitor la crearea subdiviziunilor de protecție a mediului în scopul întăririi capacităților instituționale ale autorităților publice centrale și locale.	MERN	Adoptarea legii	Zero	2006-2007
		4.1.3. Crearea Registrului național de experți în diverse compartimente tematice ce țin de domeniul mediului.	MERN, AȘM, MSPS, MAIA, MII, MTGD, BNS	Ordinul Ministrului	Zero	2006
	4.2. Revizuirea mandatelor instituționale ale autorităților administrațiilor publice centrale și locale	4.2.1. Prevederea în cadrul normativ a aspectelor ce ar asigura continuitatea privind implementarea Strategiilor și Programelor aprobate anterior în domeniul protecției mediului sau cu impact asupra acestuia.	Ministere și AAC	Adoptarea actelor normative	Zero	2006-2007
		4.2.2. Modificarea HG nr. 367 din 13.04.2000 privind aprobarea Programului național de acțiuni pentru combaterea deșertificării în vederea creării Oficiului „Combaterea Deșertificării”.	MERN, MAIA	HG	Zero	2006
5. Instrumente economice	5.1. Generarea veniturilor de la activitățile care pot aduce prejudiciu mediului înconjurător	5.1.1. Majorarea cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat resurselor silvice specificate în anexele 1-15 ale Codului Silvic.	AS „Moldsilva”	Adoptarea legii	Zero	2006-2007
		5.1.2. Modificarea cadrului legal care vizează aspecte legate de protecția mediului privind dezvoltarea capacităților pentru aplicarea instrumentelor economice de piață; crearea stimulentei economice bazate pe relațiile de piață privind modelarea comportamentului producătorilor și consumatorilor în vederea utilizării practicilor durabile prietenoase mediului.	MEC, MERN	Adoptarea actelor legislative și normative	Zero	2006-2007
	5.2. Asigurarea coerenței între prevederile actelor normative specifice și celor cu caracter general aferente protecției mediului înconjurător	5.2.1. Includerea în Legea Bugetului Codul fiscal a scutiilor de impozitul funciar pentru categoriile de terenuri indicate în art. 81 din Codul Funciar și art. 17 al Legii pentru ameliorarea prin împădurire a terenurilor degradate.	MAIA MEC, MF,	Adoptare lege	Zero	2007
	5.2.2. Includerea în Legea privind investițiile în activitatea de întreprinzători a garanțiilor pentru activitățile ce țin de protecția mediului.	MEC, MF	Adoptarea legii	Zero	2007	

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		<p>5.2.3. Completarea și modificarea Codului Fiscal privind:</p> <ul style="list-style-type: none"> - includerea înlesnirilor la plata impozitului funciar pentru terenurile care pot fi ameliorate prin îmbunătățiri funciare; - deducerile din impozitul pe profit al cheltuielilor aferente plăților pentru protecția mediului; - deducerile din impozitul pe profit pentru investițiile prietenoase mediului (mijloace fixe cu grad redus de poluare, activități de îmbunătățire a calității solului etc.). - acordarea de facilități fiscale și creditare pentru proiectelor investiționale realizate în scopul reducerii consumului de resurse naturale și protecției mediului, conform art. 15 al Legii cu privire la resursele naturale. 	<p>MEC, MAIA</p> <p>MF, MEC, MERN</p> <p>MF, MEC, MAIA, MERN</p> <p>MF, MEC, MERN</p>	Modificarea și adoptarea legii	Zero	2006-2007
	5.3. Evaluarea resurselor de mediu prin elaborarea metodologiei și conceptului de evaluare	<p>5.3.1. Elaborarea Regulamentului privind tranzacționarea resurselor naturale prin intermediul burselor de mărfuri, precum și obligativitatea burselor de a face publică informația referitoare la tranzacțiile respective.</p> <p>5.3.2. Elaborarea bazei metodologice și normative privind estimarea valorică a resurselor naturale, precum și a propunerilor privind stabilirea cuantumurilor taxelor și plăților pentru valorificarea zăcămintelor minerale utile.</p>	<p>MEC, MF, MERN</p> <p>MEC, MF, MERN, MAIA, AS „Moldsilva”</p>	<p>HG</p> <p>HG</p>	<p>Zero</p> <p>Minim</p>	<p>2006-2007</p> <p>2006-2007</p>
6. Instrumente financiare	6.1. Crearea surselor de finanțare a mediului și asigurarea stabilității financiare a administrării ariilor protejate	6.1.1. Restabilirea art. 91 al Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat în scopul suplimentării acumulării resurselor financiare pentru asigurarea stabilității financiare a administrării acestora.	MERN	Adoptarea legii	Zero	2006
	6.2. Crearea surselor de finanțare a măsurilor de protecție a mediului prin îmbunătățirea capacității de funcționare a Fondului Ecologic Național	<p>6.2.1. Modificarea Regulamentului privind fondurile ecologice în vederea:</p> <ul style="list-style-type: none">) acordării independenței juridice și operaționale Fondului Ecologic Național (FEN).) implementării sistemului de control intern în cadrul FEN cu evaluarea riscurilor inerente în activitatea acestuia (crearea sistemului de evaluare a nivelului compensației prejudiciului de la implementarea proiectelor finanțate)) aprobarea unor noi proceduri de gestionare financiară a FEN, care ar permite introducerea compartimentelor privind contribuția națională la proiectele de mediu implementate în cadrul colaborării internaționale. 	MERN, MF	HG	Zero	2006

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
	6.3. Asigurarea financiară a realizării efective a priorităților naționale de protecție a mediului	6.3.1. Includerea în bugetul autorității centrale de mediu a alocațiilor financiare destinate implementării Strategiilor, Programelor, Planurilor de Acțiuni aprobate, focusate pe domeniile: protecția și conservarea biodiversității, și combaterea degradării solurilor. 6.3.2. Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind sistemul de remunerare a specialiștilor antrenați în practicile de excelență din domeniul protecției mediului.	MF, MERN MF, MSPS, MERN	Cota finanțărilor anuale HG	Minim Zero	2006-2010 2006-2007
7. Îmbunătățirea mediului investițional	7.1. Îmbunătățirea mediului investițional în scopul atragerii de investiții pentru activitățile de protecție a mediului	7.1.1. Instituirea ședințelor anuale și desfășurarea continuă a dialogului cu reprezentanții comunității donatorilor și a sectorului privat în scopul optimizării soluționării problemelor ce țin de ameliorarea mediului investițional. 7.1.2. Elaborarea componentului informațional în sistemul de e-Guvernare despre oportunitățile pentru investiții în domeniul protecției mediului în Republica Moldova.	MEC, MF MEC, MF, MERN, MDI	Ordinul Ministrului Dezvoltarea continuă a sistemului e-Guvernare	Minim Minim	2006-2010 2005-2010
8. Cercetări și inovații	8.1. Mobilizarea potențialului științific în vederea realizării prevederilor Convențiilor de mediu de la Rio de Janeiro	8.1.1. Aprobarea de către Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică a liniilor bugetare pentru cercetări științifice în domeniul protecției mediului conform Priorităților strategice de cercetare-dezvoltare pentru anii 2006-2010, în baza alocațiilor prevăzute în Legea bugetului de stat pentru anul respectiv. 8.1.2. Instituirea bazei de date în domeniul tehnologiilor prietenoase mediului, inclusiv în sectoarele cu tangență la Convențiile de la Rio de Janeiro. 8.1.3. Elaborarea și implementarea Programului de aplicare a Mecanismului de Dezvoltare Nonpoluantă în baza Protocolului de la Kyoto a Convenției Cadru a Națiunilor Unite privind Schimbarea Climei. 8.1.4. Elaborarea componentului de mediu în cadrul Programului național pentru cercetări științifice. 8.1.5. Completarea Regulamentului privind modul de finanțare a sferei cercetare-dezvoltare cu prevederi noi privind finanțarea proiectelor cu aspect tehnologic. 8.1.6. Elaborarea Regulamentului privind predarea către sectorul de producție a rezultatelor științifice, materialelor și tehnologiilor noi 8.1.7. Aprobarea și implementarea Programului privind utilizarea pe larg a procedeelelor biotehnologice.	MF, AȘM AȘM, MERN MERN, MII., MTGD, MAIA, AȘM AȘM, MERN AȘM AȘM AȘM, MAIA	Hotărârea CSȘDT Ordinul Ministrului HG Hotărârea CSȘDT Hotărârea CSȘDT Hotărârea CSȘDT HG	Mediu Minim Mediu Zero Zero Minim Mediu	2005-2010 2006-2007 2006-2010 2006-2010 2006 2006-2007 2006-2010

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		8.1.8. Aprobarea și implementarea Programului privind reutilizarea și dotarea tehnică a bazelor experimentale ale instituțiilor științifice și academice, în vederea intensificării cercetărilor științifice privind adaptarea la noi condiții de mediu.	AȘM, MF, Ministere	HG	Mediu	2006-2010
		8.1.9. Crearea a 4 centre de cercetare-dezvoltare de excelență (biologie moleculară, nanotehnologii, ecosisteme și dezvoltare durabilă, surse alternative de energie) în vederea ridicării nivelului cercetărilor științifice și inovațiilor pentru facilitarea implementării noilor tehnologii.	AȘM, MF	Hotărârea CSȘDT	Mediu	2006-2010
		8.1.10. Elaborarea și implementarea proiectelor-pilot cu efect direct sau indirect în domeniul îmbunătățirii calității mediului.	Ministerele și AAC	Proiecte-pilot implementate	Mediu	2006-2010
9. Sisteme informaționale	9.1. Perfecționarea managementului informațional, cercetărilor, observațiilor științifice, monitoringului de mediu și raportării	9.1.1. Modificarea Regulamentului privind Sistemul de Monitoring Ecologic Integrat (SMEI), în vederea armonizării acestuia cu sistemele de monitoring relevante pentru implementarea Convențiilor de mediu de la Rio de Janeiro.	MERN, AȘM, MSPS, MAIA, ARFC, AS „Moldsilva”	HG	Minim	2006
		9.1.2. Adoptarea și implementarea Programului privind dotarea tehnică a Serviciului Hidrometeorologic de Stat, care va prevedea: asigurarea cu echipament performant și consolidarea suportului logistic pentru SMEI în scopul realizării angajamentelor țării în cadrul Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro; asigurarea cu utilaj hidrometeorologic modern în vederea îmbunătățirii calității monitoringului operativ; reutilizarea treptată a posturilor staționare de control privind emisiile de gaze poluante și cu efect de seră în orașe și crearea unui sistem unic automatizat de colectare, prelucrare și stocare a datelor respective.	MERN, MF, AȘM, MSPS, MTGD, MAIA, ARFC, SHS, AS „Moldsilva”	HG	Maxim	2006-2010
		9.1.3. Inventarierea speciilor rare de floră și faună în scopul creării bazei de date pentru elaborarea Cadastrului regnului vegetal și Cadastrului regnului animal.	AȘM, MF	Cadastru publicat	Mediu	2006-2010
		9.1.4. Crearea Cadastrului național al emisiilor de gaze cu efect de seră.	MERN	Cadastru publicat	Mediu	2006-2010
		9.1.5. Crearea Sistemului informațional național și a băncii de date ce se referă la calitatea solurilor.	MAIA, ARFC, MERN, AȘM	HG	Minim	2006-2010
10. Participarea publicului la luarea decizii lor și asigurarea accesului	10.1. Fortificarea capacităților privind implicarea publicului în procesul adoptării	10.1.1. Atragerea asistenței donatorilor în implementarea programelor de instruire privind participarea publicului la procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de mediu.	MERN	Programe de instruire realizate	Minim	2006-2010

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
la informația de mediu	deciziilor de mediu și îmbunătățirea accesului la informația de mediu	10.1.2. Îmbunătățirea calității paginilor electronice ale subdiviziunilor MERN în scopul facilitării accesului la informația de mediu.	MERN	Paginile Web de mediu permanent actualizate	Minim	2006-2010
11. Instruirea și educația ecologică a populației	11.1. Organizarea activităților de instruire și educație ecologică a populației și petrecerea măsurilor de sensibilizare a publicului privind problemele de mediu	11.1.1. Ecologizarea disciplinelor și activităților din învățământul preșcolar, primar, gimnazial și liceal prin: <ul style="list-style-type: none">) introducerea în Curriculumul Național a obiectelor și conținuturilor privind protecția mediului;) introducerea în Curriculumul de dirigenție a obiectivelor și conținutului privind protecția mediului;) introducerea disciplinei obligatorii „Formarea deprinderilor de viață” (în învățământul preșcolar și cl. I-XII). 	METS, MERN, AȘM	Hotărârea Colegiului METS	Minim	2006-2007
		11.1.2. Elaborarea și includerea subiectelor relevante în programele de învățământ, actualizarea programelor de pregătire universitară și post-universitară a cadrelor de ecologi, pedologi, agrochimisti, meteorologi, silvicultori, biologi, economiști, ingineri, juriști, jurnaliști etc cu aspecte ce țin de implementarea Convențiilor de mediu, inclusiv celor de la Rio de Janeiro.	METS, MERN, MEC, AȘM	Hotărârea Colegiului METS	Minim	2006-2007
		11.1.3. Pregătirea individuală prin masterat și doctorat în cadrul specialităților respective de la universitățile din țară a specialiștilor în domeniile: planificare ecologică, management ecologic, legislație ecologică și tratate internaționale de mediu, economia mediului, audit energetic și introducerea noilor specializări în Nomeclatorul specialităților.	METS, MERN, AȘM	Hotărârea Colegiului METS	Mediu	2006-2010
		11.1.4. Perfecționarea infrastructurii de instruire și reciclare prin elaborarea cursurilor tematice de perfecționare continuă a cadrelor în domeniile ce țin de Convențiile de mediu, stabilirea structurii responsabile pentru monitorizarea perfecționării continue a cadrelor și introducerea minimumului de ore de perfecționare pentru accesul la atestare, inclusiv prin: <ul style="list-style-type: none">) Crearea pe lângă Institutul Național de Ecologie a Centrului de Perfecționare și Reciclare a Cadrelor în domeniul protecției mediului și stabilirea cotei FEN pentru susținerea activității acestuia. 	MERN, MF	Decizia Consiliului de administrare FEN	Mediu	2006-2010

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		<p>b) Elaborarea unor module de instruire ecologică, inclusiv în domeniile ce țin de Convențiile de mediu la care RM este parte, și includerea lor în Curriculumul cursurilor de instruire / reciclare a cadrelor pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, ingineri, economiști, medici, profesori, jurnaliști și alte specialități, precum și pentru fermieri și agenții economici din agricultură, transport, industrie etc.</p> <p>11.1.5. Elaborarea Curriculumului universitar pentru disciplinele opționale: „Educația ecologică”, „Omiul și mediul”, „Protecția mediului”, „Economia mediului”, „Geografia mediului”, „Agroecologia”, „Combaterea deșertificării”; „Energetica și schimbările climatice” etc.; elaborarea și editarea suportului didactic pentru disciplinele opționale ce țin de protecția mediului.</p> <p>11.1.6. Propagarea prevederilor și obiectivelor Convențiilor de mediu la care RM este parte, a culturii ecologice și modului de conviețuire durabilă cu natura și editarea materialelor informative cu tematică de mediu, sub formă de broșuri, pliante și placate etc.</p> <p>11.1.7. Încurajarea întreprinderilor de ramură și agenților economici să imprime pe reversul facturilor, materialelor publicitare, pe ambalajul mărfurilor etc. a informației cu tematică de mediu, propagarea culturii ecologice și modului de conviețuire durabilă cu natura.</p> <p>11.1.8. Introducerea în activitatea organelor mass-media de stat și încurajarea organelor mass-media publice a planurilor de emisie și publicare a materialelor în domeniul ecologiei, inclusiv prin organizarea unor cicluri de emisiuni TV și radio consacrate Convențiilor de mediu și publicarea articolelor tematice ce țin de implementarea Convențiilor de mediu.</p>	<p>Ministere și AAC, AAP, CPRC, INPCD, USMF, CRDV, CTPF, METS</p> <p>METS, MF, AȘM, MERN</p> <p>METS, MERN, AȘM, MF</p> <p>Ministerele și AAC</p> <p>MERN, Agenții de presă, posturi TV, posturi de radio</p>	<p>Ordin pe ministere, număr cursuri organizate / număr de participanți la cursuri</p> <p>Hotărârea Colegiului METS</p> <p>Număr seminare/ participanți, producție editată</p> <p>Ordine pe ministere și AAC</p> <p>Număr de emisiuni TV și radio, articole în presă</p>	<p>Mediu</p> <p>Mediu</p> <p>Minim</p> <p>Minim</p> <p>Minim</p>	<p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p> <p>2006-2007</p> <p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p>
12. Cooperarea internațională	12.1. Intensificarea cooperării internaționale în domeniul protecției mediului global	<p>12.1.1. Diseminarea activă a informației privind oportunitățile de acces la fondurile internaționale (buletinele informative ale CIM, paginile Web ale subdiviziunilor MERN).</p> <p>12.1.2. Intensificarea cooperării internaționale pentru Convențiile de mediu la care RM este parte, inclusiv în baza Planului de acțiuni privind dinamizarea relațiilor cu agențiile specializate ONU.</p>	<p>MERN, MAEIE</p> <p>MERN, MAEIE</p>	<p>Paginile Web de mediu permanent actualizate</p> <p>HG</p>	<p>Minim</p> <p>Zero</p>	<p>2006-2010</p> <p>2006-2007</p>

Domeniu	Obiective	Acțiuni	Executori	Indicatori de monitorizare	Indicatori ai nivelului de finanțare	Perioada de implementare
		<p>12.1.3. Elaborarea propunerilor de proiecte pentru atragerea asistenței în scopul:</p> <p>a) Intensificării cooperării internaționale în domeniul cercetărilor științifice și integrării sferei de cercetare-dezvoltare în spațiul european de cercetare axate pe tematica de mediu;</p> <p>b) Îmbunătățirii cunoștințelor și a abilităților APC și APL de negociere cu investitorii strategici și conlucrare cu agențiile regionale și internaționale de mediu.</p>	<p>AȘM, MERN</p> <p>MERN</p>	<p>Proiecte de asistență tehnică implementate</p> <p>Proiecte de asistență tehnică implementate</p>	<p>Mediu</p> <p>Mediu</p>	<p>2006-2010</p> <p>2006-2010</p>

Lista de abrevieri

AAC – Autorități administrative centrale
AAP – Academia de Administrare Publică
APC – Autorități publice centrale
APL – Autorități publice locale
AGEPI – Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Intelectuale
ARFC – Agenția Relații Funciare și Cadastru
AS „Moldsilva” – Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”
AȘM – Academia de Științe a Moldovei
BNS – Biroul Național de Statistică
CDB – Convenția privind diversitatea biologică
CCD – Convenția privind combaterea deșertificării
CIM – Centrul Informațional de Mediu
CL – Camera de Licențiere
CONUSC – Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbarea climei
CRDV – Centrului Republican de Diagnosticare Veterinară
CSSDT – Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică
CTPF – Centrul de Tehnologii și Proiectări Forestiere
FEN – Fondul Ecologic Național
GEF – Fondul Global de Mediu
GES – Gaze cu efect de seră
INECO – Institutul Național de Ecologie
INPCD – Institutului Național de Perfecționare a Cadrelor Didactice
MAEIE – Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MDI – Ministerul Dezvoltării Informaționale
MEC – Ministerul Economiei și Comerțului
METS – Ministerul Educației, Tineretului și Sportului
MII – Ministerul Industriei și Infrastructurii
MERN – Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale
MF – Ministerul Finanțelor
MJ – Ministerul Justiției
MTGD – Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor
MSPS – Ministerul Sănătății și Protecției Sociale
ONG – Organizații neguvernamentale
PAM-6 – Programul de Acțiune pentru Mediu al UE pentru perioada 2001-2010
PNUD – Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
RM – Republica Moldova
SER – Surse de Energie Regenerabile
SHS – Serviciul Hidrometeorologic de Stat
SMEI – Sistemul de Monitoring Ecologic Integrat
SSM – Serviciul Standardizare și Metrologie
UE – Uniunea Europeană
USMF – Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițeanu”

Indicatorii nivelului de finanțare

Zero	Indică lipsa costurilor suplimentare. Acțiunile vor fi efectuate din contul bugetelor existente și include studiile efectuate intern, revizuirea politicilor și strategiilor, modificărilor legale și regulatorii
Minim	Indică un nivel scăzut al costurilor necesare pentru efectuarea activităților, precum studii care necesită implicarea consultanților locali, sisteme informaționale locale, instruirea grupurilor mici
Mediu	Indică costurile substanțiale necesare, precum pentru crearea sistemelor informaționale naționale, programelor naționale de instruire
Maxim	Indică investiții capitale considerabile în infrastructură, spre exemplu infrastructura de asigurare cu apă